

POWIATOWY URZĄD PRACY W GRÓJCU

ANALIZA SYTUACJI OSÓB BEZROBOTNYCH MIESZKAJĄCYCH NA WSI NA
RYNKU PRACY W POWIECIE GRÓJECKIM

Grójec 2017r.

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA NA TERENIE POWIATU GRÓJECKIEGO

Powiat grójecki położony jest w południowej części województwa mazowieckiego. Jego zachodnia granica stanowi jednocześnie granicę z województwem łódzkim.

Na północy powiat grójecki graniczy z powiatami: żyrardowskim, grodziskim i piaseczyńskim, na wschodzie z powiatami: otwockim, garwolińskim i kozienieckim, na południu z powiatami: białobrzeskim i przysuskim. Na zachodzie sąsiaduje z powiatami: opoczyńskim, tomaszowskim i rawskim należącymi do województwa łódzkiego.

Powiat tworzy dziesięć gmin:

- a. Gmina miejsko – wiejska Grójec, o powierzchni 12 064 ha,
- b. Gmina miejsko-wiejska Warka, o powierzchni 20 117 ha,
- c. Gmina wiejsko-miejska Nowe Miasto nad Pilicą, o powierzchni 15 847 ha,
- d. Gmina wiejsko-miejska Mogielnica, o powierzchni 14 156 ha
- e. Gmina wiejska Belsk Duży, o powierzchni 10 784 ha,
- f. Gmina wiejska Błędów, o powierzchni 13 523 ha,
- g. Gmina wiejska Chynów, o powierzchni 13 707 ha,
- h. Gmina wiejska Goszczyn, o powierzchni 5 699 ha,
- i. Gmina wiejska Jasieniec, o powierzchni 10 783 ha,
- j. Gmina wiejska Pniewy, o powierzchni 10 205 ha,

Teren powiatu grójeckiego zamieszkuje 98.619 osób, w tym 64.006 osób mieszka na terenach wiejskich, tj. około 65%.

Z danych statystycznych wynika, że na koniec 2016 r. w Powiecie Grójeckim zarejestrowanych było 1495 os. bezrobotnych, w tym 744 K, co stanowi 49,7 % ogółu bezrobotnych, a stopa bezrobocia wynosiła 3,4% (XII 2016r). Na koniec 2016r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych tworzyły osoby: zamieszkałe na wsi – 892 (59,67%), w tym 439 K (59% tej populacji) długotrwale bezrobotne - 592 osoby (39,6%) w tym 285 K (38,3% tej populacji); bezrobotni do 30 r. ż. 456 (30,5%), w tym 273 K (36,7% tej populacji); bezrobotni do 25 r. ż. 273 (18,3%) w tym 154 K (20,7 % tej populacji); bezrobotni powyżej 50 r. ż. - 487 osoby (32,6%) w tym 158 K (21,2% tej populacji). W roku 2016 zarejestrowało się 3779 bezrobotnych, natomiast wyłączono z ewidencji 4270 bezrobotnych.

Liczba osób mieszkających na wsi jest stosunkowo duża, gdyż powiat grójecki to gminy wiejskie oraz wiejsko-miejskie. Wielkość bezrobocia na terenach wiejskich jest liczbą szacunkową. Występuje tam bowiem bezrobocie utajone. Osoby posiadające gospodarstwa o powierzchni powyżej 2 ha przeliczeniowych nie mogą zarejestrować się jako osoby bezrobotne. Zdarza się niestety tak, że osoby te nie czerpią zysków z gospodarstwa, przy czym ich aktywność zawodowa jest znikoma. Należy pamiętać, że mieszkańcy wsi to nie tylko rolnicy posiadający ziemię i uprawiający ją, ale także osoby nie posiadające gospodarstw rolnych. Liczba takich osób stale wzrasta. Drugą grupą osób tworzących bezrobocie utajone są osoby wykonujące prace sezonowe, pracujące dorywczo, bez chęci podjęcia pracy legalnej, a tym samym nie zarejestrowanych w urzędzie pracy. Bezrobocie na wsi koncentruje się wśród ludności nie posiadającej gospodarstw rolnych. Nadmienić należy, że nawet osoby nieposiadające gospodarstwa, a będące domownikami właściciela gospodarstwa nie rejestrują się, a ubezpieczenie opłacane jest w KRUS-ie. Osoby takie rzadko rezygnują z ubezpieczenia i rejestrują się w urzędzie, gdyż jest to dla nich bardziej wygodne.

Liczba osób zamieszkałych na wsi na przestrzeni ostatnich trzech lat przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie:	2014	2015	2016
Liczba bezrobotnych ogółem	2699	1986	1495
Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	1613(59,76%*)	1232 (62,03% *)	892 (59,67% *)
Liczba bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi	789	586	439

* – ogółu zarejestrowanych w urzędzie

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi na przestrzeni ostatnich 3 lat utrzymuje się na poziomie ok. 60 % ogółu zarejestrowanych w Urzędzie. W Powiatowym Urzędzie Pracy w

Grójcu ogólna liczba bezrobotnych w 2014 r. wynosiła 2699 osób, zatem jest to spadek aż o 44%. Jednakże stosunek osób zamieszkujących wieś do ogólnej liczby osób bezrobotnych utrzymuje się na takim samym poziomie.

Poniższa tabela przedstawia podział osób bezrobotnych mieszkających na wsi ze względu na posiadany status według stanu na dzień 31.12.2016 r.:

Ogólna liczba osób bezrobotnych mieszkających na wsi, w tym:	892
Długotrwale bezrobotne	454
Do 30 r.ż.	311
Powyżej 50 r.ż.	447
Niepełnosprawni	41
Bez kwalifikacji zawodowych	308
Bez doświadczenia zawodowego	289

Wśród zarejestrowanych zamieszkujących na wsi najliczniejszą grupę (ok. 50%) stanowią bezrobotni długotrwale i bezrobotni powyżej 50 roku życia.

Bezrobotni do 30 roku życia i bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią ponad 34% ogółu bezrobotnych ze wsi, natomiast doświadczenia zawodowego nie posiada ponad 32% bezrobotnych.

Poniżej tabela przedstawiająca podział liczby osób bezrobotnych zamieszkujących tereny wiejskie ze względu na poziom wykształcenia:

Wykształcenie	Ilość osób ogółem	Ilość kobiet
----------------------	--------------------------	---------------------

Wyższe	76	59
Policealne i średnie zawodowe	187	110
Średnie ogólnokształcące	106	68
Zasadnicze zawodowe	224	81
Gimnazjalne i poniżej	299	121

Jeżeli chodzi o wykształcenie bezrobotnych mieszkańców wsi najwięcej z nich posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i niższe (ponad 58%), najmniej jest osób z wykształceniem wyższym (ok. 8%).

Podział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi wg. uczestnictwa w formach wsparcia realizowanych w 2016 r.

Forma aktywizacji	Ilość osób ogółem ze wsi – 892
Prace interwencyjne	24
Roboty publiczne	7
Jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	34
Wyp./Dop. Stanowiska pracy	20
Bon na zasiedlenie	7
Refundacja -30	67
Szkolenie	76

Bon szkoleniowy	17
Staż	268
PSU	17

Bezrobotni zamieszkujący na wsi obejmowani są niemal wszystkimi formami wsparcia określonymi w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W roku 2016 najwięcej bezrobotnych mieszkańców wsi skierowanych było na staż i szkolenie (łącznie 344 osoby), 118 osób znalazło zatrudnienie na refundowanych stanowiskach pracy tworzonych przez pracodawców, 34 osoby tj. ok. 3,8% ogółu bezrobotnych mieszkańców wsi rozpoczęło własną działalność gospodarczą po uzyskaniu środków funduszu pracy.

II. IDENTYFIKACJA BARIER LOKALNEGO RYNKU PRACY

Bezrobocie na terenach wiejskich jest trudniejsze do likwidacji, ponieważ w małych miejscowościach działa mniej zakładów pracy, jest gorsza infrastruktura techniczna, a ludność wiejska wykazuje często bierne i zachowawcze postawy na rynku pracy. Potwierdza się wielokrotnie stawiana teza o niekorzystnej sytuacji ludności wiejskiej na rynku pracy. Poziom wykształcenia na wsi, mimo poprawy jest nadal niski i stanowi często barierę podejmowania zatrudnienia lub działalności na własny rachunek w innych zawodach niż rolnicze. Młodzież wiejska częściej niż liceum wybiera szkoły zawodowe, lub kończy naukę z wykształceniem podstawowym. Jest to spowodowane dużymi często odległościami do placówek oświatowych, kosztami dojazdu, gorszą sytuacją dochodową rodziny lub po prostu brakiem wzorców. Aby posłać swe dzieci na studia stać niewiele rodzin wiejskich. Mimo, że uczelnie państwowe są bezpłatne, to student niemieszkający w mieście, w którym znajduje się uczelnia musi ponosić wysokie koszty dojazdu bądź zakwaterowania. Niższe wykształcenie nie sprzyja podejmowaniu działalności gospodarczej oraz pracy w zawodach pozarolniczych, stanowi też barierę w uzyskaniu konkurencyjnej pozycji na rynku pracy. Niedostateczne wykształcenie, a także ograniczone możliwości finansowe, mimo angażowania środków z różnych źródeł stanowią główne przeszkody w procesie tworzenia nowych miejsc pracy na wsi. Niedobory w zakresie wodociągów czy kanalizacji również zmniejszają zainteresowanie potencjalnych przedsiębiorców inwestycjami w nowe miejsca pracy. Rozwój

przedsiębiorczości na wsi jest stosunkowo niewielki, a pozarolnicze miejsca pracy są stosunkowo nieliczne. Odsetek gospodarstw domowych rolników zagrożonych ubóstwem spada, jednakże nadal jest najwyższy wśród grup społeczno-ekonomicznych. Mieszkańcy wsi są szczególnie narażeni na utrwalenie się ubóstwa, ponieważ mają gorszy dostęp do infrastruktury społeczno-technologicznej, a dominującym typem gospodarstwa domowego są liczne gospodarstwa domowe. Zjawisko bezrobocia na wsi jest trwalsze, a rynek pracy jest mniej elastyczny.

Sytuacja na wiejskim rynku pracy jest wysoce zróżnicowana terytorialnie. Jednakże bariery rozwoju na rynku pracy powtarzają się. Oprócz nierzadko niższego poziomu wykształcenia pojawiają się także bariery dotyczące mobilności. Ze statystyk wynika, że na koniec grudnia 2016 r. prawo jazdy posiadało tylko 450 osób bezrobotnych. Zatem połowa bezrobotnych zamieszkujących na wsi nie ma uprawnień do prowadzenia pojazdów. Środki komunikacji publicznej nie są dostępne w późnych godzinach wieczornych, co jest niemałym problemem, gdy osoba chce podjąć pracę zmianową. Sami bezrobotni twierdzą, że transport publiczny nie dojeżdża tam, gdzie trzeba i we właściwym czasie. Mają też problem z dostaniem się na przystanek autobusowy, gdyż odległość do niego wynosi czasem 2-3 km.

Sytuacja mieszkańców wsi i obszarów wiejskich na rynku pracy jest trudna również ze względu na to, że często nie posiadają oni cech poszukiwanych przez pracodawców. Wynika to głównie z ich niewielkiego doświadczenia zawodowego (pozarolniczego) oraz wspomnianego wyżej odpowiedniego wykształcenia. Mieszkańcy wsi są bardziej pesymistyczni, postrzegają swoją sytuację gorzej niż mieszkańcy miast, często przewidują oni dłuższe poszukiwania pracy.

Dodatkową barierą jest też niechęć podejmowania pracy w związku z otrzymaniem świadczenia z ośrodka pomocy społecznej programu „500+”. W szczególności dla rodzin wielodzietnych jest to alternatywa do podejmowania jakiejkolwiek aktywności zawodowej.

Istnieje wiele programów pomocowych, skierowanych do osób zamieszkujących tereny wiejskie. Jednakże są to programy skierowane dla już działających gospodarstw rolnych. Brakuje programów, które pomogą ludności wiejskiej przekwalifikować się lub doszkolić w dziedzinie pozarolniczej.

III. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ PROBLEMU ZAWODOWEGO

W ramach programu aktywizującego osoby zamieszkujące na wsi proponuje się zastosowanie następujących form pomocy :

- **pośrednictwo i poradnictwo zawodowe** umożliwi bezrobotnemu uzyskanie wiedzy jak poruszać się po na rynku pracy, gdzie szukać pracy, jak szukać pracy, jak i gdzie podnieść swoje kwalifikacje, jak przygotować dokumenty aplikacyjne, jak rozmawiać z pracodawcą, z jakich form wsparcia może skorzystać w urzędzie pracy. Ponadto objęcie wsparciem przez pośrednika i doradcę zawodowego spowoduje, że osoby długotrwale bezrobotne pewniej poczną się na rynku pracy, uwierzą we własne siły, zwiększy się ich poziom samooceny, poczucie własnej wartości, motywacji do poszukiwania pracy, odpowiedzialności. Dla każdego z bezrobotnych przed przystąpieniem do programu zostanie ustalony profil pomocy na podstawie, którego opracowany zostanie IPD.

- **jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej** - dają szansę na usamodzielnienie się i polepszenie bytu materialnego. Bardzo często rozpoczęcie działalności gospodarczej jest wyjściem szarej strefy. Powodują nie tylko zaktywizowanie jednej osoby bezrobotnej, ale także wpływają na tworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym rozwój gospodarczy. Istnieje pewność, że praca na własny rachunek będzie przynosiła satysfakcję i spełnienie zawodowe. Będzie wykonywana z dużym zaangażowaniem i dbałością o rozwój firmy a tym samym rozwój jej właściciela. Domeną lokalnego rynku pracy jest funkcjonowanie mikro i małych przedsiębiorstw, najczęściej w branży handlowej i usługowej, które w znacznym stopniu spełniają i zaspakajają oczekiwania mieszkańców;

- **staże** - dla osób posiadających wiedzę i umiejętności, ale nie posiadających doświadczenia praktycznego, którego brak bardzo często powoduje niechęć do zatrudnienia. Ma to więc znaczenie dla osób przekwalifikowanych z powodu potrzeby dostosowania ich umiejętności do potrzeb lokalnego rynku pracy. Wśród tych osób najczęściej są osoby starsze, które uzyskały wiedzę na kursach, szkoleniach, ale nie mają praktyki w stosowaniu tej wiedzy. Staż zostanie zorganizowany dla osób bezrobotnych, którzy utracili praktyczne umiejętności wykonywania pracy. Staż umożliwi uzyskanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy na określonym stanowisku, umiejętności pracy w zespole przez wykonywanie zadań, nabycie doświadczenia zawodowego, poruszania się w obrębie nowych technologii komunikacyjno –

informacyjnych oraz możliwość pobierania stypendium stażowego. Firmom pozwolą zyskać pracowników bez konieczności nawiązywania z nimi stosunków pracy i ponoszenia kosztów związanych z wynagrodzeniami. Z drugiej strony stanowią swoistego rodzaju test przydatności zawodowej stażysty.

- **szkolenia** – szkolenia umożliwią bezrobotnym zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych, podniesienie posiadanych kwalifikacji lub ich uzupełnienie a tym samym zwiększą szanse bezrobotnych w znalezieniu zatrudnienia na rynku pracy lub podjęcia własnej działalności gospodarczej. Oferowane szkolenia są adekwatne do zapotrzebowania występującego na lokalnym rynku pracy;